

А. М. Вихристюк, кандидат юридичних наук, старший дослідник,
докторант

Науково-дослідного інституту публічного права

ORCID: 0009-0008-5734-8004

ІНФОРМАЦІЙНА ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАД З ЦЕНТРАЛЬНИМИ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Актуальність статті полягає в тому, що в умовах цифрової трансформації публічного управління та поглиблення процесів децентралізації в Україні особливого значення набуває ефективна інформаційна взаємодія між територіальними громадами та центральними органами виконавчої влади. Зростання обсягів управлінської інформації, необхідність оперативного прийняття рішень і забезпечення прозорості діяльності органів влади актуалізують питання вдосконалення механізмів обміну даними та комунікації між різними рівнями публічної адміністрації. Інформаційна взаємодія виступає ключовим елементом функціонування сучасної системи державного управління, оскільки забезпечує узгодженість дій органів влади, підвищує ефективність реалізації державної політики на місцевому рівні та сприяє формуванню єдиного інформаційного простору. Водночас існують проблеми фрагментарності інформаційних систем, недостатньої інтеграції цифрових ресурсів, а також неврегульованості окремих організаційно-правових аспектів взаємодії, що негативно впливають на якість управлінських процесів. Мета статті полягає в необхідності розкрити сутність інформаційної взаємодії громад з центральними органами виконавчої влади. У статті сформульовано авторське визначення поняття «інформаційна взаємодія громад з центральними органами виконавчої влади». Здійснено аналіз норм чинного законодавства, а також розкрито засади функціонування веб-порталу Дія та Трємбіта. Зроблено висновок, що інформаційна взаємодія громад з центральними органами виконавчої влади є важливим елементом функціонування сучасної системи публічного управління та демократичного врядування. Вона забезпечує ефективний обмін інформацією між державою та територіальними громадами, сприяє врахуванню місцевих потреб і інтересів під час формування та реалізації державної політики, а також підвищує рівень прозорості та підзвітності органів влади. Ефективність такої взаємодії значною мірою залежить від нормативно-правового забезпечення, розвитку електронного урядування, відкритості інформаційних ресурсів та налагоджених каналів комунікації між різними рівнями управління. Важливу роль відіграє також активність громад, їхня спроможність формувати запити, пропозиції та брати участь у процесах прийняття управлінських рішень. Таким чином, удосконалення механізмів інформаційної взаємодії між громадами та центральними органами виконавчої влади є необхідною умовою підвищення ефективності державного управління, забезпечення відкритості влади та сталого розвитку територіальних громад.

Ключові слова: взаємодія, інформаційна взаємодія, територіальні громади, центральні органи виконавчої влади.

A. M. Vykhrystiuk. Information interaction of communities with central executive bodies

The relevance of the article lies in the fact that in the conditions of digital transformation of public administration and deepening of decentralization processes in Ukraine, effective information interaction between territorial communities and central executive bodies is of particular importance. The growth of administrative information, the need for prompt decision-making and ensuring transparency of the activities of government bodies actualize the issue of improving data exchange mechanisms and communication between different levels of public administration. Information interaction is a key element of the functioning of the modern public administration system, as it ensures the coherence of actions of government bodies, increases the effectiveness of state policy implementation at the local level and contributes to the formation of a single information space. At the same time, there are problems of fragmentation of information systems, insufficient integration of digital resources, as well as the lack of regulation of certain organizational and legal aspects of interaction, which negatively affect the quality of administrative processes. The purpose of the article is the need to reveal the essence of information interaction of communities with central executive bodies. The article formulates the author's definition of the concept of "information interaction of communities with central executive bodies". The norms of current legislation are analyzed, and the principles of the functioning of the web portal Diya and Trembita are revealed. It is concluded that information interaction of communities with central executive bodies is an important element of the functioning of the modern system of public administration and democratic governance. It ensures effective exchange of information between the state and territorial communities, contributes to taking into account local needs and interests during the formation and implementation of state policy, and also increases the level of transparency and accountability of government bodies. The effectiveness of such interaction largely depends on regulatory and legal support, the development of e-government, the openness of information resources and established communication channels between different levels of government. The activity of communities, their ability to form requests, proposals and participate in the processes of making management decisions also plays an important role. Thus, improving the mechanisms of information interaction between communities and central executive bodies is a necessary condition for increasing the efficiency of public administration, ensuring the openness of government, and sustainable development of territorial communities.

Key words: interaction, information interaction, territorial communities, central executive bodies.

© А. М. Вихристюк, 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

Актуальність теми. В умовах цифрової трансформації публічного управління та поглиблення процесів децентралізації в Україні особливого значення набуває ефективна інформаційна взаємодія між територіальними громадами та центральними органами виконавчої влади. Зростання обсягів управлінської інформації, необхідність оперативного прийняття рішень і забезпечення прозорості діяльності органів влади актуалізують питання вдосконалення механізмів обміну даними та комунікації між різними рівнями публічної адміністрації. Інформаційна взаємодія виступає ключовим елементом функціонування сучасної системи державного управління, оскільки забезпечує узгодженість дій органів влади, підвищує ефективність реалізації державної політики на місцевому рівні та сприяє формуванню єдиного інформаційного простору. Водночас існують проблеми фрагментарності інформаційних систем, недостатньої інтеграції цифрових ресурсів, а також неврегульованості окремих організаційно-правових аспектів взаємодії, що негативно впливають на якість управлінських процесів.

Стан дослідження. Окремі проблемні питання, присвячені взаємодії громад з центральними органами виконавчої влади, у своїх наукових працях розглядали: І.В. Котов, Т.І. Коробчук, І.В. Козюра, В.Ф. Красилюк, О.Г. Лиска, А.С. Лісниченко, К.В. Мануїлова, В.Г. Маргасова, Л.А. Мельник, Р.В. Фросіяк та багато інших. Втім, незважаючи на значний теоретичний доробок, в науковій літературі фактично неопрацьованою є проблематика характеристики інформаційної взаємодії громад з центральними органами виконавчої влади.

Саме тому метою статті є: розкрити сутність інформаційної взаємодії громад з центральними органами виконавчої влади.

Виклад основного матеріалу. Починаючи наукове дослідження відзначимо, що в рамках піднятої у роботі проблематики інформаційна взаємодія громад з центральними органами виконавчої влади – це системний процес обміну, передачі, отримання та використання інформації між відповідними суб'єктами, що здійснюється через організаційні, правові та інформаційно-комунікаційні механізми з метою забезпечення реалізації державної політики у різних сферах суспільного життя, координації управлінських рішень і врахування потреб громад.

На нашу думку, значення інформаційної взаємодії громад з центральними органами виконавчої влади розкривається у наступному: забезпечує координацію діяльності різних рівнів публічної влади; сприяє ефективній реалізації державної політики на місцевому рівні; забезпечує своєчасне інформування громад про рішення та ініціативи центральної влади; створює умови для врахування потреб та інтересів територіальних громад у державному управлінні; підвищує якість управлінських рішень завдяки обміну актуальною інформацією; сприяє прозорості та відкритості діяльності органів влади; забезпечує ефективний моніторинг виконання державних програм і політик на місцевому рівні; сприяє розвитку електронного урядування та цифровізації публічного управління.

Варто відзначити, що інформаційна взаємодія громад з центральними органами виконавчої влади в Україні здійснюється через систему електронної взаємодії державних інформаційних ресурсів (Трембіта), державні реєстри, портали електронних послуг (Дія), галузеві інформаційні системи та офіційні канали управлінської комунікації. В даному контексті Т.О. Чернадчук вказує, що успішне функціонування порталу «Дія» та системи «Трембіта» демонструє потенціал України для цифрової трансформації соціального забезпечення, що підтверджується покращенням позиції країни в Індексі е-врядування ООН з 82-го до 30-го місця. Стратегічними пріоритетами для України є розвиток інтегрованих цифрових платформ соціального забезпечення, автоматизація процесів призначення та виплати соціальних допомог, впровадження механізмів прозорості використання бюджетних коштів та мінімізації корупційних ризиків. Ефективна імплементація європейського досвіду потребує врахування як позитивних аспектів цифровізації, так і потенційних ризиків «цифрової диктатури», що вимагає збалансованого підходу до правового регулювання цифрових процесів у сфері соціального забезпечення [1].

Тож, розглянемо відповідні системи більш детально. «Трембіта» - це національна система електронної взаємодії між державними інформаційними ресурсами, електронними реєстрами, інформаційними системами тощо. Вона покликана надати органам державної влади та місцевого самоврядування оперативний, безперешкодний і надійний доступ до інформації, необхідний їм для здійснення їх повноважень. Також «Трембіта» має забезпечити використання єдиних стандартів доступу до інформаційних ресурсів держави, зменшення рівня дублювання даних у державних реєстрах та підвищити рівень інтеоперабельності інформаційних систем. Завдяки «Трембіті» кожен публічний орган відповідно до своїх повноважень може підключитися до необхідного інформаційного ресурсу та отримувати встановлений набір інформації – як у автоматичному, так і ручному режимах [2]. Тепер, завдяки такій електронній взаємодії, в Україні почали працювати дружні до громадян електронні послуги. Наприклад, батьки після народження дитини можуть подавати заяву на отримання допомоги онлайн, просто з дому. Із використанням електронного підпису на цю процедуру іде всього 10 хв, тоді як раніше громадяни змушені були збирати довідки і стояти в чергах. І це лише один із прикладів ефективної роботи системи «Трембіта» в Україні. Станом на березень 2021 року понад 80 органів влади та місцевого самоврядування приєдналися до системи Трембіта. До неї підключено понад 40 державних електронних реєстрів та інформаційних систем. Між ними через «Трембіту» налагоджено понад 180 взаємодій, які слугують основою для розвитку електронних послуг [3]. На Урядовому

порталі зазначається, що система Трембіта обробила понад 10 мільярдів транзакцій, а отже, 10 мільярдів разів відбувся безпечний обмін даними між державними реєстрами. Завдяки системі більшість взаємодій між громадянами, бізнесом і державою відбувається онлайн — саме так електронні послуги стають доступними для кожного. На початку січня 2025 року Трембіті виповнилося 5 років. За цей час вона зберегла: 124130 років життя українців; 38+ млрд грн для громадян. Запобігла понад 16 409 тонн викидів чадного газу в атмосферу. Завдяки Трембіті за 2024 рік: 116 000+ новонароджених зареєстровано через «Малютко»; 90 000+ повторних свідоцтв та витягів з ДРАЦС отримано в Дії; 25 000+ заяв про шлюб подано через портал Дія. Система гарантує захищеність даних завдяки шифруванню. Обмін даними відбувається через спеціальні шлюзи безпечного обміну, щоб захистити процес від кібератак — цілісно та конфіденційно [4].

Відповідно до «Положення про систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів “Трембіта”», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 р. № 606 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 січня 2023 р. № 38), основними функціями системи “Трембіта” є: ведення обліку програмних інтерфейсів електронного інформаційного ресурсу (сервісів) суб’єктів електронної взаємодії, розміщених на шлюзах безпечного обміну учасників системи “Трембіта”, за допомогою каталогу системи “Трембіта”; надання суб’єктам електронної взаємодії доступу до програмних інтерфейсів електронного інформаційного ресурсу (сервісів); забезпечення документованого обміну електронними повідомленнями між електронними інформаційними ресурсами суб’єктів електронної взаємодії з використанням електронних комунікаційних мереж загального користування; забезпечення електронної ідентифікації та автентифікації учасників системи “Трембіта”, суб’єктів електронної взаємодії або операторів; фіксація часу відправлення та отримання електронних повідомлень; забезпечення цілісності та автентичності електронних повідомлень та надання відомостей, що дають змогу визначити історію руху електронних повідомлень; забезпечення протоколювання дій учасників системи “Трембіта”, суб’єктів електронної взаємодії або операторів під час обміну електронними повідомленнями; забезпечення проведення моніторингу працездатності програмних інтерфейсів електронного інформаційного ресурсу (сервісів) та виконання вимог регламенту та цього Порядку під час здійснення електронної інформаційної взаємодії; забезпечення можливості перегляду користувачами інформації про факти обміну їх персональними даними та сповіщення користувачів про такі факти; обробка персональних даних, необхідних для належної роботи та виконання функцій ядра підсистеми моніторингу доступу до персональних даних, визначених законодавством [5].

У взаємодії територіальних громад з центральними органами виконавчої влади важливе значення має використання системи «Трембіта», яка забезпечує ефективний обмін інформацією між різними рівнями державного управління. Її застосування стало важливим кроком у розвитку електронного урядування в Україні та сприяло переходу від традиційних бюрократичних процедур до цифрової взаємодії між органами влади. Завдяки цьому органи місцевого самоврядування отримали можливість швидше взаємодіяти з центральними державними структурами під час виконання своїх адміністративних функцій. У практичній діяльності громад така взаємодія проявляється у можливості отримувати необхідну інформацію з державних реєстрів, що перебувають у віданні центральних органів виконавчої влади. А відтак, це дозволяє місцевим органам влади оперативно використовувати актуальні дані під час надання адміністративних послуг, оформлення документів або вирішення соціально-економічних питань. Завдяки електронному обміну інформацією зменшується необхідність у паперових запитах і довідках, що раніше ускладнювали процес взаємодії між органами влади та вимагали значних часових витрат. Використання цієї системи також сприяє підвищенню узгодженості дій між громадами та центральними органами виконавчої влади. Передача даних відбувається у межах єдиного цифрового середовища, що забезпечує швидкий доступ до необхідної інформації та допомагає уникати дублювання даних у різних державних інформаційних системах. У результаті органи місцевого самоврядування можуть більш ефективно виконувати свої повноваження, а громадяни отримують державні послуги швидше та з меншими адміністративними перешкодами.

Далі варто звернути увагу на веб-портал Дія. Уряд створив умови для того, щоб відправити у минуле застарілі інтерфейси, незручні механізми, перетинання функцій, дублювання послуг, які притаманні численним порталам послуг державних органів. Єдиний вебпортал державних послуг «Дія» – це: можливість отримання публічних послуг, подання звернень, скарг, петицій громадян, здійснення електронного листування з органами влади, проведення опитувань тощо; впровадження мобільного застосунку «Дія»; користування особистим кабінетом та доступ до інформації з реєстрів; створення сучасного реєстру адміністративних послуг [6]. Варто навести наукову позицію П.О. Макаренка, який провів дослідження особливостей розвитку платформи «Дія» у порівнянні з провідними світовими практиками цифрової трансформації державних послуг, що дозволило автору виявити низку важливих закономірностей. Зокрема, цифрові інновації активно почали впроваджуватися з перших днів створення платформи, починаючи з моменту формування концепції «держави у смартфоні». Особливо важливим є те, що платформа продемонструвала унікальну адаптивність до кризових умов. Досвід функціонування під час пандемії та в умовах війни створив нові стандарти стійкості цифрових державних систем. При цьому «Дія» не лише зберегла працездатність, але й розширила свій функціонал відповідно до нових суспільних потреб: забезпечила цифровізацію широкого

спектра державних послуг—від видачі документів до реєстрації бізнесу. Порівняльний аналіз з міжнародними аналогами демонструє, що український підхід до цифровізації державних послуг має низку особливостей. Зокрема, це швидкість впровадження інновацій, фокус на мобільних рішеннях, юридичний статус цифрових документів та інтегрований підхід до цифрової освіти населення. Необхідно підкреслити, що за всієї різноманітності впроваджених рішень, вони функціонують не хаотично, а утворюють цілісну екосистему. Сервіси структуруються залежно від потреб користувачів, при цьому на кожному етапі розвитку платформи створюються нові компоненти для вирішення конкретних суспільних завдань [7].

Тож, вебпортал Дія відіграє важливу роль у забезпеченні інформаційної взаємодії між територіальними громадами та центральними органами виконавчої влади, оскільки створює єдине цифрове середовище для обміну даними, отримання адміністративних послуг та комунікації між різними рівнями публічного управління. Завдяки функціонуванню порталу забезпечується електронна взаємодія між місцевими органами влади та державними інституціями, що дозволяє поступово відмовлятися від традиційних паперових процедур і спрощує виконання управлінських функцій. Інтеграція порталу з національними електронними інформаційними ресурсами та державними реєстрами забезпечує доступ до актуальних відомостей, необхідних для реалізації повноважень органів місцевого самоврядування, а також сприяє більш оперативному прийняттю управлінських рішень на місцевому рівні. Водночас використання порталу створює додаткові можливості для комунікації між громадянами, громадами та центральними органами виконавчої влади, зокрема через електронні звернення, отримання публічних послуг та інші цифрові інструменти взаємодії. У результаті вебпортал Дія стає важливим елементом цифрової інфраструктури держави, який сприяє інтеграції інформаційних ресурсів, підвищенню ефективності управлінських процесів та розвитку сучасної моделі взаємодії між державою і територіальними громадами.

Висновки. Отже, інформаційна взаємодія громад з центральними органами виконавчої влади є важливим елементом функціонування сучасної системи публічного управління та демократичного врядування. Вона забезпечує ефективний обмін інформацією між державою та територіальними громадами, сприяє врахуванню місцевих потреб і інтересів під час формування та реалізації державної політики, а також підвищує рівень прозорості та підзвітності органів влади. Ефективність такої взаємодії значною мірою залежить від нормативно-правового забезпечення, розвитку електронного урядування, відкритості інформаційних ресурсів та налагоджених каналів комунікації між різними рівнями управління. Важливу роль відіграє також активність громад, їхня спроможність формувати запити, пропозиції та брати участь у процесах прийняття управлінських рішень. Таким чином, удосконалення механізмів інформаційної взаємодії між громадами та центральними органами виконавчої влади є необхідною умовою підвищення ефективності державного управління, забезпечення відкритості влади та сталого розвитку територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. Чернадчук Т.О., Томурко В.О. Європейський досвід цифровізації соціального забезпечення та його імплементація у фінансово-правові засади публічного управління в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство* 2025. № 05. Ч.2. С. 371-375 URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/10/59-1.pdf>
2. Система «Трембіта». Архітектура системи інтегрованості. Департамент цифрової трансформації, інформаційних технологій та е-урядування. URL: <https://egov.dp.gov.ua/services/sistema-trembita>
3. Система «Трембіта» за підтримки Євросоюзу допомагає розвивати цифрове урядування в Україні. URL: <https://comeuroint.rada.gov.ua/news/73460.html>
4. Десять мільярдів обмінів у системі Трембіта: як бігають дані між реєстрами. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/10-miliardiv-obminiv-u-systemi-trembita-iak-bihaiut-dani-mizh-reiestramy>
5. Деякі питання електронної взаємодії електронних інформаційних ресурсів : Постанова Кабінету Міністрів України; Положення, Перелік від 08.09.2016 № 606 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-p/conv#n14>
6. Офіційно: «Портал Дія» – відтепер Єдиний державний вебпортал електронних послуг / URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/ofitsiyno-portal-diya-vidteper-ediniy-derzhavniy-vebportal-elektronnikh-poslug>
7. Макаренко П. О. Цифрова трансформація державних послуг: історія створення платформи "Дія" та порівняльний аналіз міжнародних аналогів (2019–2022 pp.). *Studies in history and philosophy of science and technology*. 2025. Vol. 34, № 1. С. 154-170. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/studhphst_2025_34_1_17

Дата надходження статті: 28.11.2025

Дата прийняття статті: 20.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025